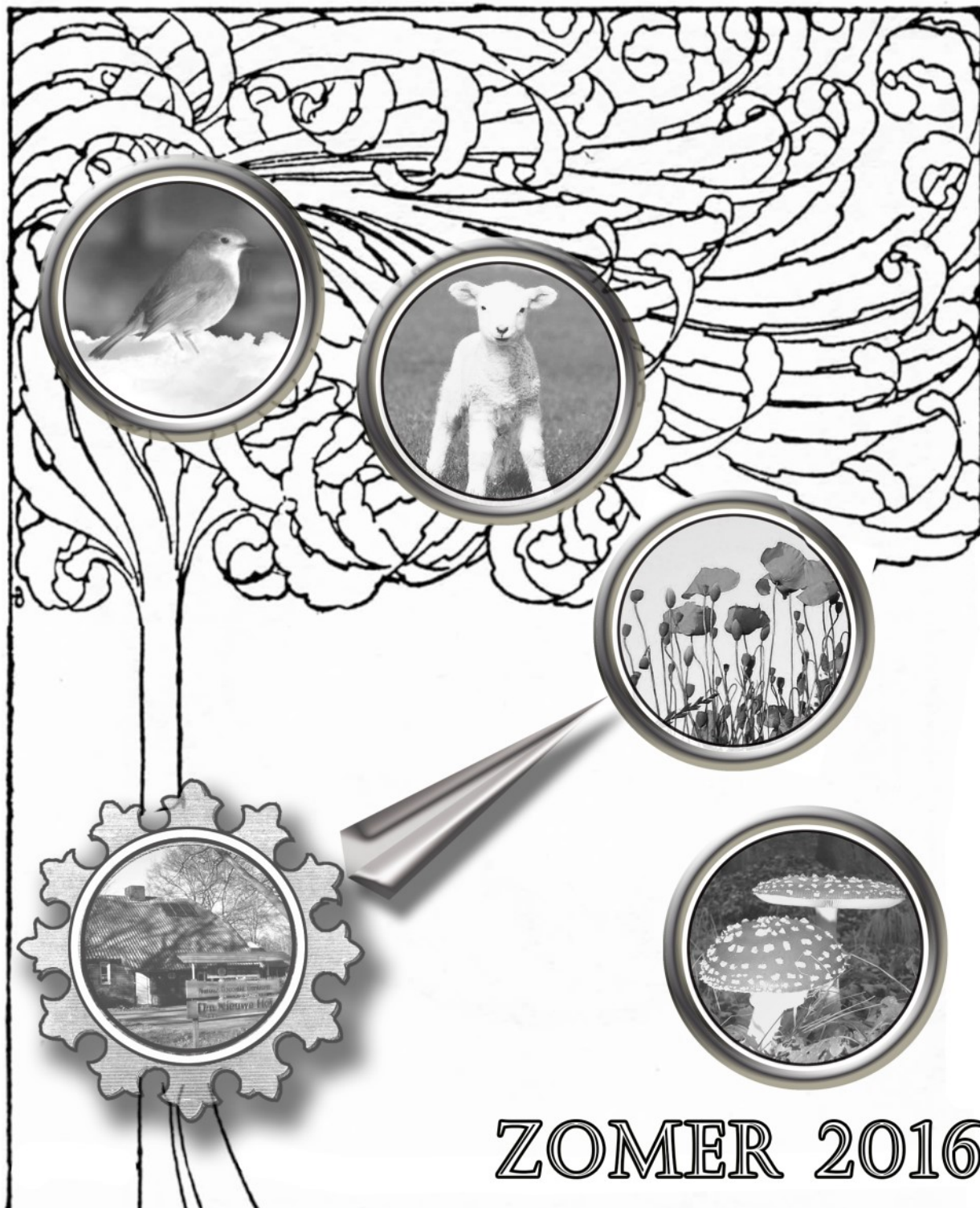

NATUURWIJZER

AFDELING VALKENSWAARD-WAALRE

IN VOOR NATUUR

ZOMER 2016

IVN: INSTITUUT VOOR NATUUR-
EDUCATIE EN DUURZAAMHEID

IVN *instituut voor natuureducatie en duurzaamheid is een organisatie van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer natuur en een duurzame samenleving.*

Lidmaatschap

Vriend van het IVN; € 15.00 per jaar

Landelijk lidmaatschap: lid € 24.00 per jaar.

Met het landelijk lidmaatschap steun je je eigen vereniging en het landelijk IVN.

Vrienden ontvangen 4x per jaar de Natuurwijzer/In voor natuur

Leden ontvangen daarnaast het landelijk IVN-blad: Mens en Natuur.

Landelijk huisgenootlid € 16,60

Lidmaatschap jeugdleden: € 12,50 per jaar.

Lidmaatschap "oudere" jeugdleden: € 17,50 per jaar.

U kunt het bedrag van het lidmaatschap overmaken op:

**IBAN:NL19INGB 0001 6112 36 t.n.v. Penningmeester IVN VALKENSWAARD-WAALRE
BIC:INGBL2A**

Opzeggen van uw lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 december van het lopende jaar .

Schriftelijk: J. Van Heeswijk, Braambeslaan 15, 5552 PE Valkenswaard of

javanheeswijk@onsbrabantnet.nl

Het websiteadres van onze afdeling is: <http://ivn.nl/afdeling/valkenswaard-waalre>

Natuureducatie Centrum D'n Nieuwe Hof,

Bosstraat 25, 5553 CK VALKENSWAARD, telefoon 040-201 83 95

BESTUUR

Voorzitter	Emile Weijters Laurier 16 tel: 040-2075670	5552 GZ Valkenswaard
1e Secretaris	Anneke Droog Van Heemskerckstraat 18 tel: 040-2014727 E-mail: ivn.valkenswaard-waalre@live.nl	5554 PL Valkenswaard
2e Secretaris	Frans Vierstraete Sakervalk 11 tel: 040-2015117	5554 MD Valkenswaard
Penningmeester	Jan van Heeswijk Braambeslaan 15 tel: 040-2015307	5552 PE Valkenswaard
Leden	Jan Das Tonterstraat 18 tel: 040-2016075 Ad Baken Molenstraat 83 tel: 040-2015181 Gerrit Klitsie Geenhovense dreef 9 tel: 040-2046951 Ben Putman Mgr. Bannenberglaan 26 tel: 040-2215000	5561 AN Riethoven 5554 JN Valkenswaard 5552 BA Valkenswaard 5581 AH Waalre

Inhoudsopgave

Activiteitenkalender	
Voorwoord	
Wist je dat.....	pag. 4
Gidsenochtend 1.3.2016	pag. 5
Lintje voor Riet Hendriks	pag. 6
Een nieuw gebied om te inventariseren	pag. 7
Uitgangspunten omgangsregels	pag. 9
Rabobank Clubkascampagne 2016	pag. 10
IVN Valkenswaard op Facebook	pag. 10
Busreis naar Boskoop en de Nieuwkoopse Plassen	pag. 11
De Engelwortel	pag. 13
Excursie/wandeling kasteeltuin geldrop	pag. 14
Valkenswaard wandelgemeente van het jaar	pag. 15

ACTIVITEITENOVERZICHT

Zomer 2016

Woensdagochtend

Elke woensdagmorgen is een vast aantal werkgroepen in en rond D'n Nieuwe Hof actief: de Tuingroep, Documentatiegroep, Vogelwerkgroep en de Leskistengroep.

Jeugd-IVN.

Voor de bijeenkomsten van de diverse groepen: zie de data op onze website.

Vlindertuin Waalre

Vanaf 1 april is de tuin op de dinsdagochtend en woensdagmiddag weer open.

De speciale kindermiddagen zijn:

woensdagmiddag 22 juni, 20 juli, 17 augustus en 14 september.

Schoolproject “Het rijk van koning Eik”

Behoudens de vakanties, vindt er vanaf de opening, nagenoeg alle dagen van de week een schoolbezoek plaats.

Wandelingen

Vrijdag 1 juli, 21.30 - 23.00 uur; Nachtzwaluwwandeling op de Groote Heide;

vertrekpunt: parkeerplaats De Drie Bruggen, Zeelberg 37, 5555 XH Valkenswaard.

Zondag 28 augustus, 14.00 – 16.00 uur; Malpiewandeling;

vertrekpunt: parkeerplaats voorbij de Venbergse Molen, Valkenswaard.

Vrijdag 9 september, 20.00 – 21.30 uur; Vleermuiswandeling;

Parkeerplaats EMHC / Oranje Zwart a/d Charles Roelslaan, Eindhoven.

Vogelwerkgroep

Elke eerste dinsdagavond van de maand, bijeenkomst van de leden van de werkgroep.

Schoolgidsen Valkenswaard

Woensdag 15 juni; Zomerwandeling Wetering 09.00 uur vanaf IVN gebouw

Woensdag 21 juni; Fietstocht Vlindertuin Riethoven 09.00 uur vanaf IVN gebouw

Natuurwerkgroep Waalre en Valkenswaard

Wilt u in het najaar deelnemen aan werken in de natuur op de zaterdagochtenden, neem dan contact op met Jan Das voor Riethoven (040-2016075), Wim van Stipdonk of Ben Putman voor Waalre (040 2216573 of 040 2215000) of Harrie van de Broek voor Valkenswaard (040 2018239).

Voorwoord

Valkenswaard, 27 mei 2016

Beste IVN'r,

In april jl. heeft de Algemene Ledenvergadering van onze vereniging plaatsgevonden. Op deze avond is o.a. het project "In Veilige Handen" besproken. Dit project, geïnitieerd door het landelijke IVN, beoogt omgangsregels en werkwijzen in te voeren voor bestuur en vrijwilligers van werkgroepen die activiteiten uitvoeren voor kwetsbare groepen zoals o.a. jeugd. De vergadering heeft besloten dit project in onze afdeling toe te passen. Om die reden hebben we in deze uitgave de uitgangspunten van dit beleid weergegeven. U treft deze aan op pagina 10

Tevens dienen vrijwilligers die activiteiten voor deze doelgroepen begeleiden, een gedragscode te ondertekenen en zal een risico-analyse (aan de hand van een checklist) toegepast te worden bij activiteiten. Ook wordt voor de desbetreffende vrijwilligers een z.g. VOG, een Verklaring Goed Gedrag, aangevraagd. Op advies van het landelijke IVN is een vertrouwenspersoon benoemd (Martha van den Nieuwenhuizen) en een klachtencommissie (Martha van den Nieuwenhuizen, Gerrit Klitsie, Emile Weijters).

Tijdens de Algemene Ledenvergadering is Jan Das (met applaus) herkozen als bestuurslid. Vanaf deze plaats wil ik Jan bedanken voor zijn inzet in de afgelopen en in de komende jaren.

Na de vergadering werd d.m.v. een overzichtelijke powerpointpresentatie (Janka Kessener en Bep van Stipdonk) en een prachtige video (Jo Haagen) een beeld gegeven van de Boomfeestdag 2016. Janka, Bep en Jo, alsnog bedankt.

Op 26 april, daags voor Koningsdag, is ons actieve lid Riet Hendriks onderscheiden met een koninklijke onderscheiding. Riet, van harte gefeliciteerd en bedankt voor de vele jaren van inzet voor het IVN.

Op landelijk niveau is voorlopig gekozen voor een samenwerken met het KNNV (Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging) mogelijk t.z.t. gevolgd door een samengaan.

Ook al is het pas medio 2016, toch wil het bestuur nu al stilstaan bij het feit dat onze IVN afdeling volgend jaar 50 jaar bestaat. Met een aantal mensen uit enkele werkgroepen willen we een werkgroep samenstellen om een voorstel- programma te ontwikkelen voor dit bijzonder jaar. Mogelijk dat u binnenkort benaderd wordt hiervoor. U mag zich ook aanmelden bij ondergetekende als u interesse heeft om daar aan mee te willen doen.

In mei is de nieuwe facebook-pagina van onze afdeling opgestart. Voorlopig hebben een paar werkgroepen toegezegd deze facebook pagina te vullen met allerlei berichtjes en foto's. Neem eens een kijkje en laat horen wat je ervan vindt. (facebook adres: IVN Valkenswaard-Waalre)

Tot slot wil ik u, mede namens de andere bestuursleden, een mooie en zonnige zomerperiode wensen.

*Namens het bestuur
Emile Weijters, voorzitter.*

Wist u dat?

- Het “Blote Voeten”pad rond het IVN gebouw een voorjaarsbeurt heeft gehad en weer toegankelijk is voor de jeugd.
- De gemeente Valkenswaard uitgeroepen is tot wandelgemeente 2016.
- Onze afdeling daaraan heeft bijgedragen door de redacteur van het tijdschrift “Te Voet” te begeleiden op een 10 km route door de Malpie en hem van allerlei natuurinformatie te voorzien.
- De vroege vogelwandelingen van maart en april een grote belangstelling kenden.
- Eind april de gierzwaluwen weer zijn gearriveerd in ons land.
- Deze vogels slechts honderd dagen (ca. 3 maanden) in ons land zijn en in die tijd het nest bouwen, paren, eieren leggen, broeden, voeren en uitvliegen.
- De mei-wandeling in de Wetering (Valkenswaard), ondanks regen, toch nog een kleine tiental wandelaars op de been gebracht heeft.
- De jaarlijkse educatieve busreis op dinsdag 24 mei richting Boskoop is gegaan.
- Vanwege de goede voorbereidingen door Lies van Gompel en Reina van Casand en het goede weer, is deze busreis wederom een succes geworden.
- In het weekend van 3-5 juni het kamp heeft plaatsgevonden voor de jeugd-IVN-leden.
- De leiding en de jeugdleden nogal wat uurtjes slaap tekort zijn gekomen in dit weekend.
- In deze tijd van het jaar de Vlindertuinen in Riethoven en Waalre en de Heemtuin in Valkenswaard op hun mooist zijn.
- In de Heemtuin aan de Bosstraat de Anna Paulownaboom, achterin bij de muur, voor het tweede jaar gebloeid heeft.
- In de afgelopen najaars-, winter- en voorjaarsperiode de Natuurwerkgroepen van Riethoven, Valkenswaard en Waalre weer de nodige werkzaamheden hebben uitgevoerd in de natuurgebieden van deze gemeenten.
- U mee kunt doen aan de uitvoering van deze beheerswerkzaamheden van de werkgroepen in het najaar. Contactadressen hiervoor zijn: Natuurwerkgroep Riethoven 040-2016075 (Jan Das), Natuurwerkgroep Waalre 040 2215000 (Ben Putman), Natuurwerkgroep Valkenswaard 040-2018239 (Harrie van de Broek).

Gidsenochtend Woensdag 16 maart 2016

Voordat een ieder kon beginnen, gaf Gerdie Verbeek, deze dag onze 'bloemstikjuf', een interessante les over o.a. de opbouw van een bloemstukje, het op draad zetten van blad of bloem. Verder gaf ze nog diverse goeie tips. Ook gaf ze aan, dat ze de hele ochtend klaar stond om te helpen.

Het werd een heel gezellig ochtend, iedereen deelde spulletjes met elkaar en Gerdie gaf hier en daar prima adviezen. Ook werden flink wat complimentjes aan elkaar uitgedeeld over verborgen kwaliteiten ;) De tijd vloog voorbij én ... opeens liet iemand horen dat ze ongelooflijk veel zin in koffie had. Eensgezind stemde de hele groep 'voor'.

Alle fleurige bloemstukjes werden naar het andere lokaal gebracht, uitgesteld naast de koffie- en theekannen. Onder genot van diverse chocolade paaseitjes werd 'de

bloemenwinkel' nog eens goed bewonderd. Cecil maakte gauw wat foto's als herinnering aan deze creatieve ochtend.

Gerdie werd heel hartelijk bedankt voor haar deskundige hulp!

Daarna werd de boel gezamenlijk opgeruimd en een ieder ging na een zeer geslaagde bloemstikochtend zeer tevreden naar huis.

Thuis werden vele stukjes alsmaar fleuriger doordat de leuke voorjaars-bolletjes open gingen en het Bloemistenverdriet verblijdde ons heel lang met lieflijke bloempjes (zie foto's van Dinie en Cecil).

Vriendelijke groet van twee 'bloembinders' die echt hebben genoten.

*Cecil Heijmans
Dinie van Lieshout.*

Foto: Janka Kessener Kochen

Op 26 april zijn in Valkenswaard liefst 16 koninklijke onderscheidingen uitgereikt. Eén daarvan was voor Riet Hendriks vanwege het vele werk dat zij voor IVN afdeling Valkenswaard-Waalre heeft verzet.

Riet is lang begeleider bij het jeugd IVN geweest en is jarenlang actief geweest in de projectgroep Scholenwerk, die de jaarlijkse natuurtentoonstelling in D'n Nieuwe Hof verzorgt. Niet alleen als lid maar ook als coördinator heeft zij in beide groepen haar steentje bijgedragen. Zij is verder een aantal jaren lid van het afdelingsbestuur geweest.

Ook nu nog verleent zij hand- en spandiensten voor de projectgroep. Zo heeft zij de verantwoordelijkheid voor de PR. Daarnaast is zij lid van de planteninventarisatiegroep, die onderzoekt welke planten er voorkomen in de natuurgebieden van Natuurmonumenten in de regio.

Riet, van harte gefeliciteerd met je lintje namens de hele IVN-afdeling. Je hebt het echt verdiend! En daar hoort natuurlijk een bloemetje uit eigen tuin bij.

Fanny van Zon,

Een nieuw gebiedje om te inventariseren.

Een nieuwe lente, een nieuw geluid...

Bij ons eerste bezoekje samen met Gaby Bollen van Natuurmonumenten en Jacques van Kessel, expert op allerlei fronten, werden we verwelkomd door, jawel, de volle jodel van de wulp! Voor mij altijd het ultieme lentegeluid! Het was eigenlijk nog best koud, het was tenslotte nog maar begin april, maar... hij was er weer! En ik werd er, zoals altijd, van binnen meteen helemaal warm van...

Beekloop en Keersop

Dit seizoen hebben we een strook tussen Westerhoven en Bergeijk toegewezen gekregen, te beginnen bij de visvijvers. Hier mag de Beekloop weer opnieuw meanderen voordat hij, een eindje verder, broederlijk samengaat met de Keersop. Bij het Valentinuskapelletje heeft het water bijzondere krachten, zo zegt het volksgeloof. Menige zieke zou daar genezing gevonden hebben en tot op de dag van vandaag steken mensen er een kaarsje op. Elk jaar, op Valentijnsdag 14 februari, trekken de dorpsbewoners in processie naar de kapel.

Zwaluwenwand

Terug naar ons weiland. Er is hard gewerkt: direct langs het water is een zwaluwenwand aangelegd. Er zitten een paar gaten in, maar we hebben nog geen oever-

zwaluwen gezien. Dat zou ook wel heel erg vlug zijn! Voordat het water van de Beekloop hier langs gaat, heeft het al kronkelend zijn weg gevonden door het ernaast gelegen broekbos. Het gebied is op dit moment nog niet toegankelijk voor publiek, maar het is de bedoeling dat daar een nieuwe wandelroute gaat komen. Voorlopig zijn wij dus bevoorrecht om daar te mogen struinen! Want dat mag je het wel noemen! Een groepje IVN dames, bijna allemaal 70 +, klimmend en klauterend over bemoste boomstronken, losse takken, balancerend over een heel smal paadje langs het water... Maar samen intens genietend van alles wat er te zien en te horen is. Al dat frisse lentegroen, een weelde aan vochtminnende planten en een koor van vogelgezang.... Winterkoninkje, vink, koolmees, tiftjaf,

zwartkop, tuinfluiter, merel. De koekoek houdt ons constant in de gaten, en de laatste keer meenden we zelfs de wielewaal te horen...

GPS

Ondanks onze leeftijd gaan we toch met onze tijd mee! Voor het eerst maken we gebruik van GPS om al onze bijzondere vondsten exact aan te kunnen geven. Via de satelliet worden de X- en de Y-coördinaten ingegeven, en zó kan Natuurmonumenten heel gemakkelijk tot op de vierkante meter nauwkeurig de locatie van elke plant terugvinden. Janny Koopman en Annelies Wagter maken de nodige foto's om in twijfelgevallen thuis nog eens terug te kunnen kijken. Leuke dingen die we tot nu toe gevonden hebben, zijn o.a. heel veel pinksterbloemen, gele dotterbloemen, kale jonker, waterweegbree, klimop-ereprijs, bosbies en ontelbare exemplaren van de blaartrekkende boterbloem. Deze werd in vroeger tijden gebruikt door bedelaars. Ze smeerden er

hun huid mee in, zodat die vol blaren kwam te staan. Zo zagen ze er extra meelijwekkend uit, in de hoop een betere opbrengst te krijgen.

Broekbos

In het broekbos heerst een heel bijzondere sfeer... Een geur van vocht en rottend hout, een enorme rijkdom aan planten, waaronder allerlei verschillende soorten varens en zoveel mossoorten dat we ons daar niet aan durven wagen! Misschien te zijner tijd iets voor een gidsenochtend met Huub van Melick, onze mossenman???

Wij kunnen voorlopig weer een heel seizoen vooruit: goed voor ons humeur, goed voor de grijze hersencellen, en goed voor onze conditie! We blijven in beweging!

Nelly van der Burgt

Uitgangspunten Omgangsregels IVN-afdeling Valkenswaard-Waalre

1. De IVN-afdeling staat voor goede omgangsvormen. Respect voor elkaar, gelijkwaardigheid, integriteit, eerlijkheid en veiligheid vormen hierbij centrale begrippen. Deze vormen de basis voor deze omgangsregels, zoals we die binnen onze IVN-afdeling hanteren.
2. Onder ongewenst gedrag wordt verstaan: geweld, agressie, bedreiging, discriminatie, pesten, seksueel grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik. Al deze vormen van ongewenst gedrag kunnen een fysieke, psychische of verbale uitingsvorm hebben. Ook ongewenste aandacht, discriminerende, seksistische of andere beledigende of krenkende opmerkingen of grappen - mondeling of schriftelijk - worden als ongewenst gedrag beschouwd.
3. Ongewenst gedrag wordt binnen de IVN-afdeling niet getolereerd. Dit geldt voor IVN-vrijwilligers en voor deelnemers aan IVN-activiteiten. Hierbij gelden dezelfde normen en waarden die binnen de Nederlandse samenleving als 'normaal' worden beschouwd. Alle betrokkenen worden geacht elkaar met respect voor eigenwaarde te benaderen en te behandelen.
4. De IVN-vrijwilliger accepteert geen ongewenst gedrag van deelnemers of collega-vrijwilligers en neemt zelf geen initiatief tot ongewenst gedrag naar anderen.
5. Iedere IVN-vrijwilliger heeft het recht om deelnemers die zich schuldig maken aan ongewenst gedrag onmiddellijk uit te sluiten van verdere deelname aan de betreffende IVN-activiteit.
6. Het bestuur is gerechtigd om een IVN-vrijwilliger wegens ongewenst gedrag te royeren als lid. Zo kan het bestuur ook iemand die aan een IVN-activiteit deelneemt uitsluiten van verdere deelname, indien hij of zij zich schuldig maakt aan ongewenst gedrag tegenover IVN-vrijwilligers of andere deelnemers.
7. In geval van ongewenst gedrag, kan de IVN-vrijwilliger, of de deelnemer van een IVN-activiteit - als slachtoffer (c.q. ouder/verzorger) of getuige - daarvan melding maken bij een van de bestuursleden van de IVN afdeling.
8. In ernstige gevallen wordt in overleg met het slachtoffer aangifte gedaan bij de politie.
9. In overleg met het slachtoffer neemt het bestuur gepaste maatregelen. Dit kan in de vorm van een gesprek, waarschuwing, berisping, royement of ontzegging van toegang.
10. Het slachtoffer en de melder worden geïnformeerd over de wijze waarop de melding of klacht is afgehandeld door het bestuur.
11. Het bestuur draagt er zorg voor dat IVN-vrijwilligers de inhoud van deze omgangsregels kennen. Ook zorgt het bestuur ervoor dat deelnemers aan IVN-activiteiten van deze regels kennis kunnen nemen.
12. Zo vaak als nodig, maar ten minste één keer in de drie jaar worden deze regels geëvalueerd door het bestuur en zo nodig bijgesteld.

Versie: januari 2016

IVN Valkenswaard op Facebook

In mei is de nieuwe Facebookpagina van onze afdeling gestart. Door een aantal mensen van enkele werkgroepen worden diverse berichtjes, aankondigingen, foto's en bijzonderheden geplaatst op dit medium. Uiteraard hopen we dat ook andere werkgroepen op termijn mee zullen gaan doen met berichten over hun activiteiten en ervaringen. De redactie van deze Facebookpagina nodigt u als lid uit om eens te kijken op deze pagina. Ook willen we u vragen onze Facebookpagina bij uw kennissen en vrienden bekend te maken.

Resultaat Rabobank Clubkascampagne 2016

Het resultaat van de Rabobank Clubkas-Campagne 2016 van de Rabobank De Kempen is bekend. In totaal 731 verenigingen deden mee en er werden in totaal 73.815 stemmen uitgebracht. Onze vereniging kreeg 298 stemmen en dit stemmentotaal bracht voor ons **757,06 euro** op. Voorwaar een prachtig resultaat. Alle leden die op ons gestemd hebben: bedankt voor jullie stem.

*Jan van Heeswijk,
penningmeester*

Busreis naar Boskoop en de Nieuwkoopse Plassen

Op dinsdag 24 mei was het weer genieten! We moesten al vroeg aantreden, want het was een lange reis! We hadden ongelooflijk veel geluk, want de dag ervoor had het de hele dag gegoten! Nu was blijkbaar al het water op, want het bleef de hele dag droog! Zelfs het zonnetje liet zich af en toe zien!

Natuurtuin “De Veenmol”

We begonnen met een bezoek aan Natuurtuin “De Veenmol” in Boskoop. Drie gidsen stonden voor ons klaar! Bij het woord veenmol, denk je aan een mol die een voorkeur heeft voor veengrond om zijn gangen te graven. Tot onze verrassing bleek het een insect te zijn, dat gangen graaft die lijken op die van een mol (uiteraard wel wat kleiner!) Met een groep vrijwilligers hebben ze hier iets geweldigs voor elkaar gekregen. Een schitterende tuin met als hoogtepunt de bloemenweide. Hier een bescheiden opsomming van planten die we tegenkwamen: ooievaarsbek, munt, smeewortel, ossentong, boshyacint, weegbree, vergeet-me-niet, kaardenbol, haag-winde, stalkaars, dag-

koekoeks-bloem, zilverschoon, koninginnenkruid, moerasspirea, echte kamille, witte en roze klaver, klis, groot streepzaad, Jacobs-ladder, bevertjesgras, bolderik.

Hoogtepunten voor mij waren:

- de moeraswolfsmelk die prachtig zachtgeel in grote bossen stond te bloeien.
- de echte koekoeksbloem die met haar fijn uitgesneden bloemblaadjes een roze wolk over de weide legde, terwijl de dagkoekoeksbloem zorgde voor een roze zoom tegen een donkergroene achtergrond.
- de bronsvenkel met uiterst fijn gevederd blad in een diepe bronskleur.

Heel bijzonder. Wat een feest om hier te mogen lopen!

Alle planten die hier stonden, hadden het duidelijk naar hun zin: de kleuren waren heel intens, de bloemen groter dan bij ons. Het geheel stond er mals en gezond bij. Het vele water speelde hier duidelijk een belangrijke rol. Wat een aanwinst voor de omwonenden, die vanuit hun flats op dit fantastische gebiedje uitkijken!

Rosarium

Na een korte pauze om lekker ons boterhammetje op te eten op een bankje in de zon, bracht de bus ons naar het Rosarium. Hier stonden uiteraard allerlei soorten rozen, maar ook grote bomen en struiken, die de tuin omzoomden. Het groen zorgde voor een stukje rust in het geheel. Onze gids was minder enthousiast over al deze grote bomen, waaronder moerascypres, sequoia giganteum, beuk en winterlinde. Hoe mooi ook, ze hoorden op deze grond eigenlijk niet thuis. Onder de veenlaag ligt blijkbaar een dikke kleilaag waar de wortels niet goed in door kunnen dringen. Je zag duidelijk takkensterfte aan de uiteinden. Maar de humor van onze gids maakte veel goed en de tuin zag er mooi verzorgd uit. Er werd duidelijk met veel liefde in gewerkt.

Boottocht over de Nieuwkoopse Plassen

Een korte busreis bracht ons naar het bezoekerscentrum van de Nieuwkoopse Plassen. Nadat iedereen weer gauw naar het toilet was geweest, stapten we in twee open fluisterboten voor een tocht van 2 uur over het water. Het is bijna niet te geloven dat dit gigantische plassengebied door mensenhanden met de schop is uitgegraven. Een karwei dat eeuwenlang heeft geduurd, telkens een stukje erbij...

Op zo'n open boot beleef je alles heel intens. Je bent er zó dichtbij... Je kunt met je handen het water en de oevers aanraken. Je zag de minuscule zonnedauw bloeien, en de gids pakte een stukje veenmos en kneep het uit, om te laten zien

hoeveel water erin kon worden opgeslagen. Grote velden hagelwit veenpluis omzoomden het water. Een aalscholver zat zijn vleugels te drogen, een stel hazen was aan het "rammelen". Ze renden verwoed achter elkaar aan en hadden totaal geen belangstelling voor ons. Bij de ganzen lag dat anders: die bewaakten hun jonkies trouw. We zagen paartjes met vertederende donsbolletjes in allerlei maten, van heel klein tot al behoorlijk groot. Kievieten verdedigden fel hun nesten tegen roofvogels, en vader zwaan ging in zijn eentje onze boot te lijf om het nest met zijn broedende vrouwtje te beschermen. Volgens onze gidsen herhaalde dit tafereel zich elke dag. Ze wisten precies wat er ging gebeuren... Op het laatst begon het toch fris te worden op het open water en we waren blij toen we in het bezoekerscentrum weer naar binnen konden. Daar was het heerlijk warm en de soep was meer dan welkom. De chauffeur bracht een bus met tevreden mensen weer keurig veilig thuis, en ook hij was heel tevreden over zijn publiek! Fijn om te horen. We hadden samen weer een geweldige dag gehad!

Lies en Reina, jullie hebben het weer prima gedaan! Dank je wel voor al jullie moeite. Tot de volgende keer, dan hopen we er weer bij te zijn!

Nelly van der Burgt.

ENGELWORTEL

Archangelica officinalis

De jonge stengels worden in rondjes gesneden en in suikerstroop ingemaakt om vervolgens bijvoorbeeld in gebak te worden verwerkt. Ze geven een lekkere smaak en zijn mooi om te zien. De wortels gaan in maaglikeuren als Chartreuse, Benedictine en engelwortel-likeur.

Bij het gebruiken van de wortel moet er rekening mee worden gehouden dat mensen met een gevoelige huid daarvan blaren op de handen kunnen krijgen, vooral als dat in de zon gebeurt. In de Middeleeuwen werd de engelwortel beschouwd als een probaat middel om alle giftige stoffen uit het menselijk lichaam te doen verdwijnen.

De engelwortel komt oorspronkelijk uit Eurazië. In de veertiende eeuw drong de plant in Midden-Europa door via Scandinavië en acclimatiseerde. De plant wordt in België, Nederland en Duitsland gekweekt. Engelwortel heeft zon nodig en diepe, vochtige, humusrijke grond. Hij vermenigvuldigt zich door middel van zaadjes die in de zon rijpen nadat er vorst overheen is gegaan. De zaadjes worden in de herfst gezaaid of heel vroeg in de lente, boven op de grond.

Ofschoon de IVN-tuin niet aan de benodigde grondsoort beantwoordt, groeit de engelwortel er elk jaar lustig op los.

Irene Martens

Met zijn slordige 250 cm hoogte is de engelwortel, een tweejarige of vaste plant, de grootste kruidenplant die we kennen. Hij groeit spontaan langs het water en in vochtige weiden, zeker als die hoog gelegen zijn. Het eerste jaar ontwikkelt zich alleen een kleine rozet van grondblaadjes; het tweede jaar verschijnen de grote bladeren en een lange, holle, geribbelde stengel, die enorme groen-witte schermbloemen draagt. Hij bloeit in juli-augustus. De vruchtjes zijn langwerpige, ovale, dubbele dopvruchten.

Alle plantendelen hebben een sterke geur en een scherpe, ietwat bittere smaak. Voor het persen van angelica-olie worden de rijpe zaadjes en de stronk gebruikt. De stronk is zo groot als een kindervuist en wordt in de herfst geoogst met zijn secundaire wortels, die tot 30 cm lang worden. Die wortels worden meestal rondom de stronk gevlochten, waarna het geheel langzaam gedroogd wordt bij een temperatuur die lager moet zijn dan 35-40 graden. De wortels, de stronk en de zaadjes bevatten behalve hun olie ook bitters, hars en andere substanties.

Kasteeltuyn Geldrop

Excursie/wandeling Kasteeltuyn 1 juli ZLTO en IVN-en Kempen Oost

Beste leden IVN afdelingen Valkenswaard-Waalre en Heeze-Leende

Op **vrijdagavond 1 juli 2016** zal IVN Geldrop de jaarlijkse gezamenlijke excursie van ZLTO en IVN-afdelingen van Kempen Oost verzorgen.

We nodigen jullie van harte uit!

Jullie worden om 19.30 uur ontvangen met koffie/ thee in onze Paardenstal in de Kasteeltuyn te Geldrop. We zullen een korte presentatie houden over de activiteiten van IVN-Geldrop en vervolgens starten we met een wandeling onder lei-

ding van IVN-gidsen door de Kasteeltuyn met eventueel nog een stukje Dommelbeekdal erbij.

Na afloop zullen we samen een glaasje drinken in onze Paardenstal.

Tot vrijdagavond 1 juli!

*Vriendelijke groeten van
Plonie van Campen
IVN Geldrop*

DE 'SMALL FIVE' VINDEN OP DE MALPIE

Naar aanleiding van de uitverkiezing van Valkenswaard tot wandelgemeente van het jaar stond op 24 mei j.l. stond dit artikel in het Eindhovens Dagblad van de hand van Daan Daniels

VALKENSWAARD

DAAN DANIËLS D.DANIELS@ED.NL

"ssst!", met een vinger op zijn mond maant Emile Weijters ons tot stilte. Het enige dat we horen is het geluid van een vogeltje: 'psrieee'. "Kijk daar heb je hem." Weijters wijst naar een vogeltje dat zich uit een boom lijkt te laten vallen en zich in een struik onbespied waant. "De boompieper. Prachtig toch."

Samen met Wouter Kiela (voorzitter wandelvereniging Voetje voor Voetje uit) maken we met Emile Weijters (voorzitter IVN, afdeling) een wandeling in natuurgebied De Malpie. Het is juist de wandelroute in dit gebied, ten zuiden van Valkenswaard, dat ervoor heeft gezorgd dat

deze gemeente zich sinds gisteren Wandelgemeente van het jaar mag noemen. In de verkiezing, georganiseerd door wandelkrant Te Voet, liet Valkenswaard Casticum en Ameland achter zich.

"Als ik aan het wandelen ben, dan hou ik van uitzicht. Tegen bomen aankijken is niet leuk", vertelt Kiela. En juist daarom vindt hij De Malpie zo'n mooie gebied om te wandelen. Het bijzondere aan De Malpie is dat het juist voornamelijk bestaat uit natte heide, wat weer zorgt voor de aanwezigheid van plantjes die je ergens anders niet ziet. "Zie je die witte bolletjes daar?", vraagt Weijters. "Dat is veenpluis. Samen met de zonnedauw, veenmos, beenbreek en de klokjes-gentiaan vormt die de 'small five'. Bijzondere plantjes."

We gaan verder heuvel op, heuvel af en al lopend komen we verschillende vennetjes tegen die De Malpie een uniek uiterlijk geven. "Daar zijn er tientallen van. Het is mooi dat de route er langs loopt", vindt Kiela. Samen met de leden van Voetje voor Voetje controleert hij twee keer per jaar alle routes op De Malpie. "Je hebt twee manieren van wandelen. Je kunt kuieren en kijken, zoals we nu doen. Je kunt ook wandelen om het wandelen. Dat kan dan weer snel of langzaam en ver of kort. Op De Malpie kun je het allemaal doen."

Mierenleeuw

Terwijl we een reiger een vis zien proberen te vangen in een van de vennetjes en Kiela mij (tevergeefs) een mierenleeuw hoopt te laten zien, zijn we aangekomen bij de knuppelbrug bij het Groot Malpie Ven. Het grootste water-gebied. Het pad door De Malpie en de knuppelbrug waren

voor wandelkrant Te Voet mede redenen om Valkenswaard uit te roepen tot Wandelgemeente van het jaar. Andere belangrijke criteria waren de aanwezigheid van overnachtingsmogelijkheden, horeca en exclusiviteit voor wandelaars. Zowel bij de jury als het publiek won het hierop van Castricum en Ameland.

We wandelen terug over het fietspad dat De Venbergse Watermolen (ons startpunt) verbindt met Borkel en Schaft. Bij het verlaten van de heide komen we een andere groep wandelaars tegen die begint aan hun tocht. "Het is zeer mooi hier, maar met goed weer moet je hier op zondagmiddag niet komen. Want dan is het echt heel druk", besluit Kiela.

De uitverkiezing tot Wandelgemeente van het jaar zal in ieder geval niet voor meer rust zorgen.

Contactgegevens IVN-werkgroepen Valkenswaard

Werkgroepen	Contactpersoon	Telefoon	E-mailadres
Bomenwerkgroep	Kees Wels	2016394	chgwels@gmail.com
Cursuswerkgroep	Anneke Droog	2014727	w.droog@wanadoo.nl
Documentatiecentrum	Ria Rutten	2015723	h.rutten21@chello.nl
Natuurwerkgroep	Harrie van de Broek	2018239	h.broekbrom@onsmail.nl
Natuurwerkgroep Malpie	Ad Baken	2015181	h.baken@chello.nl
Jeugd-IVN	Ad Baken	2015181	h.baken@chello.nl
Leskisten	Lies van Gompel	2068470	liesvangompel@onsbrabantnet.nl
Publiciteit	Emile Weijters	2075670	e1000acmw@gmail.com
Redactiewerkgroep	Mieke van Baalen	2217748	miekevanbaalen@gmail.com
Schoolgidsengroep	Lies van Gompel	2068470	liesvangompel@onsbrabantnet.nl
Schoolproject	Fanny van Zon	2212983	fanny.van.zon@hetnet.nl
Schoolproject uitleen	Wil Koopman	2017955	wiljakoopman@onsmail.nl
Tuinwerkgroep	Kees Wels	2016394	chgwels@gmail.com
Vogelwerkgroep	Annie Jansen	2012320	w.nieuwenhuijzen@upcmail.nl
Wandelingen (incl. Waalre)	Emile Weijters	2075670	e1000acmw@gmail.com

Contactgegevens IVN-werkgroepen Waalre

Werkgroepen	Contactpersoon	Telefoon	E-mailadres
Scholenwerk Aalst	Chantal v. d. Strigt	2217250	oudenstrigt@hetnet.nl
Natuurwerkgroep	Wim van Stipdonk	2216573	stipd017@planet.nl
Milieuwerkgroep	Leo Eijkelenboom	2216996	leo@eijkelenboom.com
Vlindertuin Waalre	Hans Melissen		vlindertuinwaalre@gmail.com
Wandeling Wolders Ven	Paulien Zuidweg	2217021	p.zuidweg@hetnet.nl
Opleidingencontact Waalre	Bep van Stipdonk	2216573	stipd017@planet.nl
Wandelroutes	Cor de Jong	2115479	cfjdejong@versatel.nl

Contactgegevens IVN-werkgroepen Riethoven

Werkgroepen	Contactpersoon	Telefoon	E-mailadres
Scholenwerkgroep	Nellie Das	2016075	nelliedas@gmail.com
Schoolwandelingen	Nellie Das	2016075	nelliedas@gmail.com
IVN-wandelpaden	Jan Das	2016075	jandas61@hotmail.com
Vlindertuin Riethoven	Jan Das	2016075	jandas61@hotmail.com

Redactieleden Valkenswaard - Aalst/Waalre

Mieke van Baalen
Nelly van der Burgt
Arthur Jeurissen
Wouter Kiela
Irene Martens
Annelies Theeuwes
Frans Vierstraete

LET OP

Tekst digitaal aanleveren als los bestand op ons mailadres:
natuurwijzer@gmail.com

Wilt U de illustraties als een *los bestand* aanleveren,
dit is belangrijk om een goede kwaliteit afdruk te krijgen

De inleverdatum voor het **herfstnummer 2016** is
vrijdag 2 september 2016